ОЛІМПІАДА. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА.10 КЛАС
ВАРІАНТ 1

31 жовтня 2025

Завдання № 1

Завдання з однією правильною відповіддю

ЧАСТИНА 1. УКРАЇНСЬКА МОВА

Виділена буква позначає однаковий звук в усіх словах рядка

- [ ] **с**ніг, **с**вято, о**с**а
- [ ] **т**ило, **т**ак, каяття**т**тя
- [X] **Т**білісі, **д**ах, ка**д**р
- [ ] во**г**ко, **г**нів, дру**г**

Завдання № 2

Завдання з однією правильною відповіддю

На перший склад падає наголос в усіх словах рядка

- [X] подруга, вірші, вихід
- [ ] одинадцять, листопад, чорнозем
- [ ] жалюзі, свердло, зозла
- [ ] фольга, фартух, піала

Завдання № 3

Завдання з однією правильною відповіддю

Букву *е* на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка

- [X] реч…нець, вибор…ць, книж…чка
- [ ] в…ршина, бр…ніти, кач…чка
- [ ] мар…во, ріж..мо, ш…ренга
- [ ] сут…ніти, нож…чок, ч..мдуж

Завдання № 4

Завдання з однією правильною відповіддю

Немає орфографічної помилки в реченні

- [ ] А вміня бачити красу – це справжній талант.
- [X] Найважливіше в житті – це щира дружба, любов і сім’я.
- [ ] Трава, засіяна квітами, запах зтиглих яблук – це рання осінь.
- [ ] Ти тільки виходеш на вулицю і бачиш цю не ймовірну красу.

Завдання № 5

Завдання з однією правильною відповіддю

Лексичну помилку допущено в рядку

- [ ] винаймати квартиру
- [ ] скласти іспит
- [ ] взяти участь
- [X] переводити гроші

Завдання № 6

Завдання з однією правильною відповіддю

НЕПРАВИЛЬНО дібрано український відповідник до запозиченого слова в рядку

- [ ] раритетний – рідкісний, модерний – сучасний
- [ ] спікер – речник, консолідувати – об’єднувати
- [X] фіаско – виграш, консенсус – згода
- [ ] автентичний – справжній, аванпостний – передовий

Завдання № 7

Завдання з однією правильною відповіддю

Синонімами є всі слова в рядку, ОКРІМ

- [X] переможний, переможений, здобутий
- [ ] аплодисменти, оплески, овації
- [ ] аромат, запах, пахощі
- [ ] атракціон, видовище, розвага

Завдання № 8

Завдання з однією правильною відповіддю

Правильно витлумачено значення фразеологізмів у рядку

- [ ] бити в груди – завдавати собі шкоди; білими нитками шитий – погано замаскований
- [ ] виводити на чисту воду – вилізти з брудної води; гладити по голові – хвалити
- [ ] дамоклів меч – небезпека; ні світ ні зоря – пізно
- [X] З доброго дива – невідомо чому; не чути землі під собою – бути в піднесеному стані

Завдання № 9

Завдання з однією правильною відповіддю

Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- [X] Може там, у глибоких долинах, звідки гори починають рости, і лунають сміх людський та голоси, але у се віриться мало.
- [ ] Я чую твердість і форму затоплених на дні чорної пітьми меблів і скрип помосту під їх вагою.
- [ ] Я одразу заплющеними очима бачу цю весільну піч із позагнічуваними хлібинами і веселішаю.
- [ ] Закурились верхи, закуталось небо, і в сірій мряці пропали гори.

Завдання № 10

Завдання з однією правильною відповіддю

Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- [ ] Максим усміхнувся: «Дивний ти чоловік, боярине».
- [X] Галя поцікавилася: «А ви й до нас зайдете?», – і зніяковіла.
- [ ] «Гляньте, гарно як, – сказала одна дівчина. – Немов облита снігом кожна гілка!»
- [ ] «Стійте! – вигукнув Остап і додав: – Треба зачекати підмогу».

Завдання № 11

Завдання з однією правильною відповіддю

Діалектизм ужито в реченні

- [ ] Старовинний літопис розповідав про часи Київської Русі, коли правили князі та жила знать.
- [ ] Чи зважусь я свої персти несмілі До золотої ліри простягти?
- [X] Коломия мовчки дивилася, як гуцул у червоних гачах ішов шляхом у глиб смерекових лісів.
- [ ] В Путивлі-граді вранці-рано. Співає-плаче Ярославна, Як та зозуленька кує, Словами жалю додає.

Завдання № 12

Завдання з однією правильною відповіддю

Паронімами є всі пари слів у рядку

- [X] компанія – кампанія, вдача – удача
- [ ] військовий – військова, талант – таланить
- [ ] бра́ти – брати́, енергійний – енергетичний
- [ ] громадський – громадянський, громада – громади

Завдання № 13

Завдання з однією правильною відповіддю

Правила милозвучності дотримано в реченні

- [X] Якісно й оперативно військові виконали наказ командира.
- [ ] Прийшла з школи втомлена, засмучена.
- [ ] Сумний був час; товариші мої пішли в військо.
- [ ] На алеї парку з’явився гладкий вусатий дядько в фартусі, з мітлою у руках.

Завдання № 14

Завдання з однією правильною відповіддю

Антоніми вжито в реченні

- [ ] Моє взуття стало таким мокрим, мокрісіньким, що аж хлюпало.
- [X] Микола на уроці хотів вийти з класу, а Марія – зайти.
- [ ] Кінь мчав швидко, прудко, що візник не встигав і оком моргнути.
- [ ] Під час воєнного стану відбулася військова операція.

Завдання № 15

Завдання з однією правильною відповіддю

Спільнокореневими є всі слова в рядку

- [ ] Писати, пишу, пишеш
- [X] Писати, переписувати, перепис
- [ ] водити, вода, водогін
- [ ] сад, садити, у саду

Завдання № 16

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідність між фразеологізмом і його значенням

Ґ з легким серцем	**А** дружно
А душа в душу	**Б** уникнути проблем
Б вискочити на сухе	**В** красиво
В хоч з лиця воду пий	**Г** змокріти
	Ґ без переживань

Завдання № 17

Завдання на встановлення відповідності

Прочитайте текст. Визначте, якою частиною мови є виділені слова в реченнях. Установіть відповідність між словом і частиною мови

Вона бачила добре, як плили до неї ті дві жаринки, що спопелили їй волю, а все ж стояла, нездатна поворухнутись, чи то в солодкім, чи то в жахливім чеканні.

Б до	**А** частка
Ґ дві	**Б** прийменник
В що	**В** займенник
Г чи то … чи то	**Г** сполучник
	Ґ числівник

Завдання № 18

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідність між реченнями та їхніми характеристиками

А складне речення з різними видами зв’язку: з сурядним та підрядним зв’язком (однорідна підрядність)	**А** Прибитий горем, згадками, я забився у садок, упав на траву, заплакав, та вухо все одно чуло, як пили зловісне шматували мою минувшину, як скрипучі вози вивозили з двору мої дорогі роки і спомини…
Б складнопідрядне речення з однорідною підрядністю	**Б** І я теж очікую того дня, коли грім розморожує сік у деревах чи коли не зіллям, а хлібом починає пахнути жито.
В складнопідрядне речення з неоднорідною та послідовною підрядністю	**В** Коли Марія відвела долоню, то побачила, що стоїть перед тими, кого так відчаєно і вже без надії шукала, гнана й переслідувана риком і реготом тайфуну.
Г складнопідрядне речення з послідовною підрядністю	**Г** З гори на гору, з поточка в поточок пурха коломийка, така легенька, прозора, що чуєш, як од неї за плечима тріпають крильця…
	Ґ Лукаш хоче надрізати ножем березу, щоб сточити сік, Мавка кидається і хапає його за руку.

Завдання № 19

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідності між реченнями та засобами ускладнення їхньої структури (розділові знаки пропущені)

Б відокремлена обставина	**А** Ліси ще дихали холодками гірські води шуміли на скоках а плай радісно підіймався угору поміж воринням.
Г відокремлене означення	**Б** Орел здіймався з кам'яних шпиць благословляючи їх широким розмахом крил чулось холодне полонинське диханняі розросталось небо.
Ґ однорідні присудки	**В** У міжбрів'ї батька зібрався клопіт а материні очі видно й сьогодні купались у сльозах.
В вставне слово	**Г** Так само фуркала скалка і двоє людей скуплені й строгі тим самим рухом перетягали ремінь.
	Ґ Через отой неспокій уночі я прокинувся раніше звичайного і став прислухатися до світанку.

Завдання № 20

Завдання на вибір декількох правильних варіантів

Виберіть речення, які мають складені підмети

- [X] Кортеж автомобілів швидко промчав центральною вулицею, привертаючи увагу перехожих.
- [ ] До двору тихо зайшов батько з дочкою — втомлені, мовчазні, з пилом далекої дороги на плечах.
- [ ] Дід Петро з усіх нас був наймудріший — він умів мовчати так, що всі слухали.
- [ ] Ріки, озера, болота формують унікальний водно-болотний ландшафт цього краю.
- [X] Хлопець з дівчиною сіли на лаву біля озера й довго мовчали, слухаючи шелест очерету.
- [ ] На його тонкій шиї похитувалась заважка голова, що вершилась збитими хмелястими кучерями.
- [ ] Поля і озера чергувалися вздовж дороги, створюючи мальовничий краєвид.
- [X] Юрба збуджених глядачів заповнила площу, нетерпляче чекаючи початку вистави.

Завдання № 21

Завдання з однією правильною відповіддю

ЧАСТИНА 2. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Музично-поетичний жанр фольклору, який має чітку строфічну (куплетну) будову й рефрен, це:

- [ ] балада
- [ ] дума
- [X] пісня
- [ ] скоромовка

Завдання № 22

Завдання з однією правильною відповіддю

Провідним художнім засобом у байці є:

- [ ] іронія
- [ ] метафора
- [X] алегорія
- [ ] гротеск

Завдання № 23

Завдання з однією правильною відповіддю

Темі трагічних наслідків поневолення України російськими загарбниками присвячено твір Тараса Шевченка:

- [ ] «Причинна»
- [ ] «Тарасова ніч»
- [X] «Розрита могила»
- [ ] «Заповіт»

Завдання № 24

Завдання з однією правильною відповіддю

До ліро-епічних жанрів не належить:

- [ ] балада
- [X] новела
- [ ] байка
- [ ] поема

Завдання № 25

Завдання з однією правильною відповіддю

До учасників об’єднання «Руська трійця» не входив:

- [ ] Маркіян Шашкевич
- [X] Леонід Боровиковський
- [ ] Іван Вагилевич
- [ ] Яків Головацький

Завдання № 26

Завдання з однією правильною відповіддю

Легенди про заснування Києва; засновників Києва – Кия, Щека, Хорива і сестру їхню Либідь; розповіді про загибель князя Ігоря і помсту княгині Ольги викладено в:

- [X] «Повісті минулих літ»
- [ ] «Києво-Печерському патерику»
- [ ] Галицько-Волинському літописі
- [ ] «Повчанні дітям» Володимира Мономаха

Завдання № 27

Завдання з однією правильною відповіддю

Який художній прийом застосовано у вірші Станіслава Чернілевського?

Теплота родинного інтиму.
Ще на шибах досвіток не скрес.
Встала мати. Мотузочком диму
Хату прив'язала до небес?

- [ ] порівняння
- [X] метафора
- [ ] гіпербола
- [ ] алегорія

Завдання № 28

Завдання з однією правильною відповіддю

Одна з частин твору В. Нестайка «Тореадори з Васюківки» пародіює пригодницький роман:

- [ ] «Острів скарбів» Р.-Л. Стівенсона
- [ ] «Діти капітана Гранта» Ж. Верна
- [ ] «Останній з могікан» Ф. Купера
- [X] «Робінзон Крузо» Д. Дефо

Завдання № 29

Завдання з однією правильною відповіддю

Мотив метаморфози (перетворення) покладено в основу твору Тараса Шевченка:

- [ ] «Заповіт»
- [ ] «Мені тринадцятий минало»
- [ ] «Садок вишневий коло хати»
- [X] «Тополя»

Завдання № 30

Завдання з однією правильною відповіддю

Проблему душевної роздвоєності, конфлікт між любов'ю до рідної землі і згубним впливом чужини втілено у фольклорному творі:

- [ ] «Зажурилась Україна»
- [X] «Дума про Марусю Богуславку»
- [ ] «Засвіт встали козаченьки»
- [ ] «Ой Морозе Морозенку»

Завдання № 31

Завдання з однією правильною відповіддю

Ідея «сродної праці» належить:

- [ ] Івану Вишенському
- [ ] Пантелеймону Кулішу
- [ ] Івану Котляревському
- [X] Григорію Сковороді

Завдання № 32

Завдання з однією правильною відповіддю

З якого твору Тараса Шевченка ці рядки:

Оживуть степи, озера,
І не верстовії,
А вольнії, широкії
Скрізь шляхи святії
Простеляться: і не найдуть
Шляхів тих владики,
А раби тими шляхами,
Без гвалту і крику,
Позіходяться докупи,
Раді та веселі.
І пустиню опанують
Веселії села.

- [ ] «І мертвим, і живим, і ненародженним….»
- [ ] «Кавказ»
- [ ] «Заповіт»
- [X] «Ісайя. Глава 35»

Завдання № 33

Завдання з однією правильною відповіддю

Кому присвячено поему Тараса Шевченка «Кавказ»?

- [ ] І. Сошенку
- [ ] Г. Квітці-Основ'яненку
- [X] Я. де Бальмену
- [ ] П. Кулішеві

Завдання № 34

Завдання з однією правильною відповіддю

Видатним письменником-полемістом доби українського Відродження є:

- [ ] Г. Квітка-Основ'яненко
- [X] І. Вишенський
- [ ] П. Гулак-Артемовський
- [ ] Г. Сковорода

Завдання № 35

Завдання з однією правильною відповіддю

Г. Сковороді не належить книга:

- [ ] «Байки харківські»
- [X] «Народні оповідання»
- [ ] «Сад Божественних пісень»
- [ ] «Розмова, звана Алфавіт, чи Буквар світу»

Завдання № 36

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідності між жанрами та їхніми характеристиками

Б	міф
А	легенда
Г	переказ
В	казка

А	… це фольклорне оповідання фантастичного або героїчного змісту про події давнини, часто – присвячене видатним історичним постатям або походженню речей
Б	… це розповідь про світобудову, походження світу, богів і героїв, ґрунтована на цілісній системі уявлень про дійсність стародавніх людей
В	… це фольклорний або авторський твір про вигадані, часто фантастичні, події
Г	… це достовірна усна розповідь про дійсні події давнини
Ґ	… це твір повчального змісту, що в алегоричному ключі втілює важливу моральну настанову

Завдання № 37

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідності між творами та їхніми характеристиками

Б	Визначний епічний твір «Слово о полку Ігоревім»…
В	«Повість минулих літ»…
А	Галицько-Волинський літопис…
Ґ	«Києво-Печерський патерик»…

А	…містить розлогий опис діяльності князя Данила, «короля руського», засновника Львова
Б	… починається із заспіву, в якому автор згадує видатного співця минулого Бояна
В	…приписують ченцю Печерського монастиря Нестору
Г	…є збірником псалмів (духовних пісень), що виконувалися в музичному супроводі
Ґ	... бере початок від листування Володимирського єпископа Симона і київського ченця Полікарпа

Завдання № 38

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідності між творами та їхніми характеристиками

Г	Християнські чесноти і благородство «природної людини» становлять ідейний зміст…
А	Поняття «сродної праці» належить до провідних ідей…
Б	Метафора людського життя як небезпечної мандрівки перебуває в центрі…
В	Віра у щасливе майбутнє українського народу зумовлює особливості образного ряду…

А	книги Г. Сковороди «Розмова, звана Алфавіт, чи Буквар світу»
Б	вірша Є. Гребінки «Човен»
В	твору Т. Шевченка «Ісайя. Глава 35»
Г	повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся»
Ґ	повісті Марка Вовчка «Інститутка»

Завдання № 39

Завдання на встановлення відповідності

Установіть жанрову належність фольклорних творів

Г	«Яйце-райце»
В	«Як виникли Карпати»
Ґ	«Проведу я русалочки до бору»
А	«Маруся Богуславка»

А	дума
Б	історична пісня
В	легенда
Г	казка
Ґ	календарно-обрядова пісня

Завдання № 40

Завдання на встановлення відповідності

Установіть відповідності між твором та автором

В	«Блакить мою душу обвіяла…»	**А**	Максим Рильський
А	«Осінь, маляр із палітрою пишною…»	**Б**	Микола Вороний
Г	«Як дитиною, бувало…»	**В**	Павло Тичина
Б	«Блакитна панна»	**Г**	Леся Українка
		Ґ	Олег Ольжич